

Eltang Vig var en af landets vanskeligste tørlægninger

Siden midten af 1800-tallet havde lodsejerne omkring Eltang Vig drøftet muligheden for at tørlægge den smalle fjordarm, og i 1871 dannede ni gårdmænd fra Eltang og Nørre Bjert et interessentskab med dette formål.

Det blev startskuddet til 100 års besværligheder med den vanskelige jordbund i den udtørrede fjord, før en kraftig østenstorm gjorde ende på hele det urentable foretagende, der mere var resultatet af en fiks ide end jordbrugsøkonomisk sund fornuft.

Undervejs blev der ydet utallige arbejdstimer og investeret millioner af kroner i en forgæves kamp for at kultivere den sure hængedynd, hvor trykvand fra skrænter og bundløse vældområder gjorde rationel dyrkning næsten umulig.

En enkelt sommer koncentrerede hele opmærksomheden sig om en plet på 9 gange 23 meter oppe under Hovens Skov, hvor resterne af et nordisk, klinkbygget lastskib fra ca. 1140 dukkede op under det øverste lag græstørv.

Ellers var det dræning og oprensning af grøfter i en uendelighed, der prægede det slidsomme arbejdsliv i den udtørrede vig.

Kongen sagde ja

Tilbage i 1871 skulle kongen først spørges, før arbejdet kunne gå i gang, men allerede i begyndelsen af maj »behagede« det kong Christian IX at give sin tilladelse til udtørringen.

Forskellige betingelser var knyttet til tilladelsen, bl.a. skulle arbejdet være afsluttet inden 1. april 1873, og hvis bønderne forsømte vedligeholdelsen, ville ejendomsretten over det indvundne land gå tilbage til kronen. Efter 20 års skattefrihed skulle areaerne sættes i skat.

Interessenterne indbetalte straks et beløb så stort, at arbejdet kunne sættes i gang. Af selskabets love fremgik det, at der var 53 andele eller aktier,

Eltang Vig

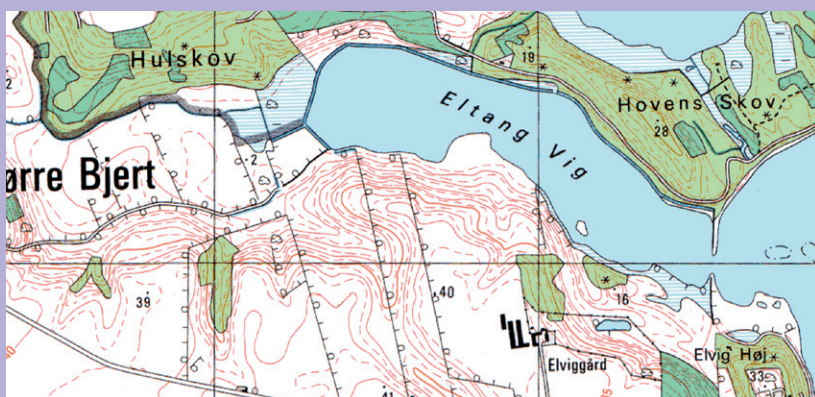
Smal vig på 33 hektar ud til Kolding fjord, syv kilometer østnordøst for Kolding by. Inddæmmet i 1872, men med ringe resultat. Kultiveret efter 1943 med betydelig statsstøtte. Dæmningen blev gennembrudt af østenstorm i juli 1978 og ej genopført.

Skibsfund fra tidlig Middelalder samt flere stenalderboplader.

Kortene er fra 1886 og 1989.

Kolding kommune.

Koordinater: 6151833, 536444.



som det enkelte medlem kunne eje en større eller mindre del af, alt efter formåen. Rettigheder og pligter blev så fordelt efter antal andele.

Projektet var anslået til at skulle koste 6000 rigsdaler (750.000 kroner i 2009-værdi), og et eventuelt over- eller underskud ville blive fordelt i forhold til de individuelle bidrag. Vigen skulle drives som en fælles ejendom, indtil jordens boniteter var bestemt. Derefter blev den udmatrikuleret på de enkelte ejendomme.

Arbejdet med den 300 meter lange

dæmning gik i gang allerede i efteråret 1871, men under århundredets store stormflod i november 1872 skyllede det hele væk. Inden udgangen af året var dæmningen dog genopbygget og kanaler og sluse repareret, så man kunne begynde at lede vandet ud gennem frislusen, der åbnede af sig selv ved lavvande.

Imidlertid battede frislusen ikke nok, så snart efter blev der opført en hollandsk pumpemølle. Ved hjælp af en vandsnegl sænkede denne mølle vandstanden til næsten en meter un-



Den 300 meter lange dæmning over Eltang Vig blev opført i 1872, og få år senere blev der opført en hollandsk pumpemølle, som sænkede vandstanden til næsten en meter under daglig vande. Fjordbunden blev omdannet til en hængesæk, og det lykkedes at tilså den bløde bund med græsser, men kun halvgræsser af meget ringe kvalitet slog an. Bunden kunne knap bære mennesker eller dyr. Billedet er fra ca. 1895 og optaget fra Elvighøj på sydsiden. Foto: udlånt af Kolding Stadsarkiv.

der daglig vande. Fjordbunden blev omdannet til en hængesæk, der knap kunne bære mennesker eller dyr. Det

lykkedes at tilså den bløde bund med græsser, men kun halvgræsser af meget ringe kvalitet slog an.

Eltang-møllen er her fotograferet omkring 1895, hvor der foregik arkæologiske udgravninger ved dæmningen. Den hollandske mølle var som type meget udbredt som leverandør af pumpekraft til de mange inddæmninger i 1800-tallet. Foto: udlånt af Kolding Stadsarkiv.



Vigen blev opdelt i 60 parceller på hver en halv hektar, og der afholdtes sommerauktion over høslæt og eftergræsning.

Indtjeningen var meget svingende. Størst udbytte gav det inddæmmede areal i 1880 med 1866 kr. (107.200 kr. i 2009-priser), mens bunden blev nået i 1904, hvor interessentskabet kun fik 582 kr. i kassen (35.900 kr. i 2009-værdi). Gennem de første 30 år gav vigen kun overskud et enkelt år, og dette overskud spiste interessenterne op ved et gilde i Kolding!

Det stod klart, at driften hidtil havde været urentabel, så i 1903 nedsatte bønderne et udvalg, der skulle finde mere indbringende driftsformer for vigen. I 1907 opgav man at pumpe vandet ud og lod vigen gro til med tagrør. De blev solgt til tækkemateriale for et mindre beløb.

I 1911 foreslog en tilkaldt konsulent, at interessentskabet skulle bryde et hul i dæmningen, så der kunne skabes vandcirkulation gennem skoven af

tagrør. Det gjorde man, og i de første år høstede der ganske godt med tækkerør, men heller ikke denne driftsform voksede ind i himlen. Vanddybden var for stor, tilførslen af frisk vand for ringe og i den næringsrige dynd voksede tagrørerne sig alt for grove. Noget stort udbytte var der ikke tale om, men man havde dog fået skåret udgifterne væsentligt ned.

Nyt projekt til en lille million

Imidlertid var der kommet en ny generation af bønder til omkring vigen, og blandt dem var den 35-årige Jens Christian Karstoft Beck på Nedergård i Nr. Bjert.

Karstoft Beck mente, at der stadig lå store økonomiske ressourcer gemt i vigen, og på hans initiativ besluttede lodsejerne i 1922 at retablere dæmningen, oprense centralkanalene og indkøbe nyt pumpemateriel.

Hedeselskabet blev bestilt til at udarbejde et projektforslag, men det blev ikke billigt. I alt ville en genetablering af afvandingsanlæggene koste 32.000 kr. (882.400 kr. i 2009-kroner), altså i gennemsnit 890 kr. pr.

Gårdejer Jens Christian Karstoft Beck (1887-1960) var den entusiastiske foregangsmand, der i 1920'erne overtalte de mere skeptiske Eltangbønder til at gå med i et nyt, kostbart udtørningsprojekt. Han drev Nedergård i Nørre Bjert frem til 1950, men fortsatte med udtørningsprojektet i vigen frem til sin død. Foto: Privateje.



Ved genopbygningen af dæmningen efter 1942 anlagde man et 175 centimeter bredt glacis af sten ud mod fjorden for at beskytte den bløde sandvold. Først måtte der med håndkraft nedbankes 4-5 meter lange pæle, så kun en halv meter ragede op over bunden. Derefter gravede man en rende bag pælene, fyldte den op med ral og lagde store kampesten ovenpå. Stenene blev sejlet ind til en interimistisk bro af en stenfisker. Arbejdet varede ni uger, men trods den omhyggelige anlægsteknik var dæmningen allerede 10 år senere sunket meget, fordi fjordbølgerne ved højvande slog op bagom stenene og vaskede ral og sand bort. Foto: Tove Boserup, 1956.

hektar (24.500 kr. i 2009-værdi), som interessenterne selv skulle betale hver en øre af. Det lykkedes alligevel den entusiastiske Karstoft Beck at få projektet vedtaget til gennemførelse.

Vigen blev opdelt i 60 parceller á en tønde land, og disse parceller blev fordelt på fem gårde i Nr. Bjert og Eltang. I 1925 var vandstanden sænket så meget, at vigen atter var tørlagt. Bunden var stadig meget blød, men der kunne dog gå kreaturer flere steder. Trods det dyre anlæg var det alligevel ikke muligt at høste andet end græs, og det endda af dårlig kvalitet.

Det var ikke, fordi man ingen advarsler havde fået.

Hedeselskabet havde orienteret om, at Eltang Vig var en af landets vanskeligste tørlægninger på grund af det lille og smalle areal med høje bakker på begge sider. Trykvand pressedes op fra begge sider, og det skulle da også vise sig, at der opstod store problemer med at lægge drænrør i den bløde bund.

I 1939 investerede man i en centrifugalpumpe med automatisk igangsætning, og efterhånden fik man sænket vandstanden så meget, at der

kunne tages fat på det vanskelige dræningsarbejde.

Men så ramte elementernes rasen atter den inddæmmede vig.

Den gamle vandsnegl, der havde været i brug helt frem til 1942, lå delvis ødelagt ved dæmningen i sommeren 1956. Princippet i den såkaldte Archimedes' skrue går ud på, at sneglen ved sine roterende bevægelser hæver vandet så højt op, at det af sig selv kan løbe ud i fjorden. Foto: Tove Boserup, 1956.





Ned gennem de dræned enge i vigen løb den centrale afvandingskanal, der førte vandet frem til dæmningen, som billedet er taget fra. På de sidste 10 meter frem til pumperne var kanalen rørlagt. Billedet er formentlig optaget i sommeren 1956. Foto: Tove Boserup, 1956.

Statsstøtte til nyt anlæg

I 1942 ødelagde en østenstorm næsten hele dæmningen.

Bønderne måtte i huj og hast op i skoven for at fælde grantræer, som med heste blev slæbt ud foran dæmningen for at tage brodden af stormens rasen, men da vinden endelig løjede af efter tre dage, stod der kun en smal karm af jord tilbage som værn mod den totale oversvømmelse.

Dæmningen, der var opbygget af jord og kun beklædt med græstørv, havde hidtil nydt godt af et tykt, be-

skyttende lag af opskyllet ålegræs fra Kolding fjord, men sidst i 1930'erne var de udstrakte undersøiske enge af ålegræs forsvundet, formentlig på grund af sygdom. Den manglende ålegræs-beskyttelse mod stormbølgenes eroderende effekt var sandsynligvis forklaringen på den voldsomme ødelæggelse af jorrdæmningen.

Men denne gang var det muligt at få økonomisk hjælp til renoveringen.

Da landvindingsloven om statsstøtte til inddæmning blev vedtaget af Rigsdagen i november 1940, åbne-



Jens Christian Karstoft Beck (th.) forklarer en detalje ved den hestetrukne McCormick-selv binder til sin datters svigerfar Axel Christen Højberg Christensen (1888-1972). Som gymnasierektor og fhv. undervisningsminister i Scavenius-regeringen 1942-45 havde Højberg Christensen ingen særskilt forstand på landbrug. Derimod huskes han som formand for Det Danske Spejderkorps i perioden 1939-1960. Det nuværende spejdercenter på Hovens Odde ved Eltang Vig blev købt i 1947, men uden forbindelse til Højberg Christensen. Køberen var den konkurrerende spejderorganisation KFUM. Foto: Privateje.

de der sig også en mulighed for at få økonomisk støtte til at bringe orden på forholdene i vigen. I december 1942 indsendte I/S Eltangvig sin ansøgning om støtte til »retablering og forstærkning af fjorddiget for Eltangvig og modernisering af pumpeanlægget m.m.«

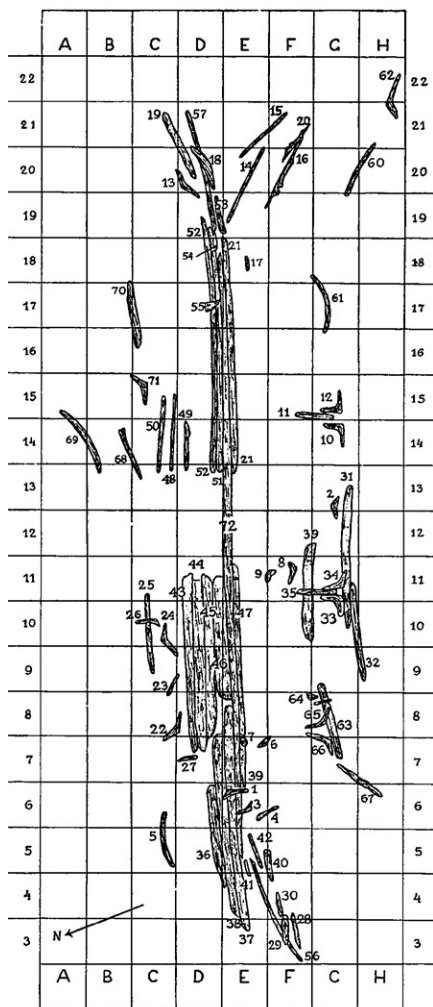
Statens Landvindingsudvalg sagde ja og kunne i marts 1943 tilbyde at betale totredjedele af overslagssummen på 60.650 kr. (1,2 mio. kr. i 2009-værdi). Resten kunne lodsejerne låne som statsgaranterede lån.

Kornegene står i stak i den udtørrede vigs vestlige ende i sommeren 1956. I forgrunden ses en rest af den gamle eng og landkanalen. Foto: Tove Boserup, 1956.



Fra 1950 drev sønnen Niels Beck »Nedergård«, og unge Niels var med på fremskridtet. I 1955 erhvervede han sin første knallert, en svenskproduceret »Svallette« fra AB Svalans Cykelfabrik i Falun. På en liter olieblandet benzin kunne den køre 100 kilometer, hævdede fabrikken. Niels Beck brugte den flittigt, når han skulle rundt nede i engene. Foto: Privateje.





Eltangskibet blev opdaget i 1943, men selve udgravningen foregik først i sommeren 1947. Fundet blev stykke for stykke omhyggeligt indtegnet i en opmålingsplan (tv.), hvor hver rude i nettet udgjorde en kvadratmeter. Det kraftige, krumvoksede spantestykke, som de to mænd fremviser (øverst th.), har nr. 69 i kvadratplanen, hvor det ligger i kvadranterne A-B og 13-15. Den 13 meter lange egekøl blev transporteret op fra engen i et stykke, men ikke uden besvær. Ved hjælp af lange granstammer og en skovvogn lykkedes det at konstruere et specialkøretøj, som ti mand kunne løfte kølen op i (nederst th.). For at få vognen ud til fundstedet og tilbage igen måtte der lægges særlige plankebroer over grøfter og kanaler, og da heste ville synke ned i den fugtige eng, fik man en jeep til at trække vognen ind på det faste land. Fotos: KUML 1952.

Derudover var der også et par usædvanlige fordele med i gavepakken. Indbefattet i overslagssummen var der 9.650 kr. (190.800 kr. i 2009-værdi) til »indfrielse af den på interessentskabet hvilende gæld«. Stiltiende accepterede landvindingsudvalget at give totredjedele statstilskud til at dække lodsejernes gamle gæld.

Nok så alvorligt var det, at arbejdet faktisk allerede var sat i gang i sommeren 1942. Det var et alvorligt brud på et af landvindingsudvalgets mest ubøjelige principper: man gav aldrig statsstøtte til projekter, der var påbegyndt. Imidlertid gjorde man en sjælden undtagelse i Eltang Vigsagen. Hvorfor – det kan ikke udledes af arkiverne i dag.

En mulig forklaring kan måske være, at allerede i april 1941 havde Statens Landvindingsudvalg sagt nej til 13 gårdejere, hvoraf de seks var fra Eltang, som havde ansøgt om støtte til at inddæmme og tørlægge den noget større Gudsø Vig, lige nord for Eltang Vig. Afslaget var begrundet med det negative resultat af en forhandling med Naturfredningsrådet og Fiskerimyndighederne, »som begge på det bestemteste modsatte sig sagen«.

For ikke at virke afvisende igen kan det tænkes, at udvalget måske har følt trang til at sige ja til det noget mindre projekt ved den allerede inddæmmede Eltang Vig, også selv om det betød, at man måtte se stort på udvalgets principper.

Projektet var udformet af Hedeselskabet, hvis direktør var formand for landvindingsudvalgets jyske underudvalg, der skulle indstille projektet til statsstøtte. Det har næppe heller bremset viljen til en undtagelse.

Man forventede, at arbejdet ville være afsluttet 1. oktober 1943. Sådan kom det dog ikke til at gå. Den nye dæmning, der var opført af sand fra en nærliggende grusgrav inde i Hovens Skov, blev beklædt med græstørv, men allerede året efter måtte den forstærkes med et 175 centimeter bredt stenglacis ud mod fjorden.

Først i maj 1947 kunne regnskabsopgørelsen godkendes endeligt, og sagen lægges i arkiv. Den samlede pris var blevet en smule højere end budget-



Efter bruddet på dæmningen i julen 1978 havde den daværende formand for landvindingslaget, proprietær Niels Beck, ingen sentimentale følelser for den gamle tørlægning. Tværtimod var han parat til at genskabe vigens landskabelige skønhed, og sådan kom det til at gå.

teret med 65.239 kr., men korrigeres der for inflationen, passer beløbet ganske præcist.

Det store skibsfund

Allerede i de første måneder af gravearbejdet i sommeren 1943 gjorde to jordarbejdere et enestående fund. Tværs over en af afvandingsgrøfterne lå en gammel planke i svært egetræ, som blev brugt som gangbræt, men da grøften blev rensat op, blev det tydeligt for arbejderne, at der var tale om noget særligt.

Under dræningsarbejdet i vigen var man ofte stødt på trærester, som tydeligvis stammede fra vindfælder fra de omliggende skove eller tilfældigt drivtømmer. Også under oprensningen af afvandingsgrøften var de to mand stødt på gamle trærester flere gange, men denne egeplanke viste sig at være trekantet. Den måtte være tildannet af mennesker, og alderen taget i betragtning tydede alt på et oldsagsfund.

Museet på Koldingshus blev alarmeret, og man foretog en undersøgelse på stedet sammen med en repræsentant for Nationalmuseet. De to jordarbejders formodning blev bekræftet – de havde fundet resterne af et skib af betydelige dimensioner. Gangbrættet var en del af den 13,6 meter lange køl, der senere kunne tages op og transporteres bort i et stykke. Det skete dog først i sommeren 1947, fordi arkæologerne måtte vente på importtilladelse til at skaffe de nødvendige mængder af konserveringsvæsker.

Ejeren af engen var indforstået med, at fundstedet skulle ligge urørt hen, og proprietær Karstoft Beck fik det indhegnet med elektrisk hegn, så engens løsgående og meget nysgerrige kreaturer kunne holdes på afstand af fundet og arkæologerne. Karstoft Beck var selv meget arkæologisk interesseret og sad i bestyrelsen for museet på Koldingshus.

Eltangskibets alder er i dag dateret til ca. 1140 ved hjælp af årringene

i egetømmeret. Planker og køl var af eg, og skibet har haft sideror ligesom vikingeskibene. Det har været tale om et højmiddelalderligt lastskib på 18 meters længde, der i det norrøne sprog også blev betegnet som en »austfararknorr«.

Fundet opbevares i dag på Nationalmuseet. De indskrumpede dele blev genopmålt i 1977-1979. Tegningerne findes på Vikingeskibsmuseet.

»Bylder« med lodrette dræn

Den entusiastiske gårdejer Jens Christian Karstoft Beck solgte i 1950 sin ejendom »Nedergård« til sønnen Niels Beck, men den nu 63-årige forhenværende gårdejer beholdt dog jorden i den inddæmmede vig.

Karstoft Beck var slet ikke færdig med den genstridige fjordbund. Den helt store udfordring var den nødvendige dræning, som skulle til, før man kunne kultivere arealerne og begynde at høste korn.



Eltang Vig er i dag genskabt i det meste af fjordarmens oprindelige størrelse, bortset fra den inderste, vestlige del. Her følger fjordbredden stadig den gamle inddigning fra 1872, hvor landkanalen blev gravet.

Først prøvede man med faskiner af sammensurrede risknipper, senere anvendte man en speciel type af trækasser, der kunne skubbes ind i hinanden, før man til sidst gik over til almindelige drænrør.

Udover problemerne med at få rørerne til at fungere i den ustabile, bløde engjord, viste der sig imidlertid en særlig udfordring: de såkaldte »bylder«. Kun ved hjælp af lodrette dræn var det muligt at få has på dem.

Betegnelsen »bylder« for våde vældpartier blev anvendt af Hedeselskabet, der udfoldede megen energi i disse år for at komme byldeerne til livs. Der var tale om bløde partier, der undertiden hævede sig op over det omgivende terræn. Fænomenet forårsagedes af grundvandet fra de omliggende højdedrag, der pressedes op gennem vigens bund på grund af trykket.

Da Karstoft Beck og de øvrige Eltang-bønder begyndte at kultivere den tørlagte vig for alvor, skabte »bylderne« store problemer. Dels kørte mark-

redskaberne fast i den bløde bund, dels kunne der intet dyrkes på de mest vandlidende pletter. Almindelig dræning nyttede ikke noget. Selvom rørene blev lagt ned i ral, kunne drænledningerne ikke fjerne trykvandet.

Først med udviklingen af lodrette dræn lykkedes det at komme byldeerne til livs.

Denne metode var første gang anvendt af Hedeselskabet i den udtørrede Tastum Sø ved Skive i 1952, og den blev kort efter taget i anvendelse i Eltang Vig.

Princippet gik ud på at »punktere« byldeerne med et lodret rør, som trykvandet kunne stige op i, og derefter bortlede det gennem de almindelige drænledninger. Når trykvandet først var fjernet, sank vældpletterne sammen, så de kom til at ligge under det omgivende terræn. Ganske vist måtte de vandrette dræn så lægges om endnu en gang, men derefter fungerede de som ved almindelig dræning.

I 1956 havde en stædig indsats med

dræningen gjort det muligt at køre med markredskaber på totredjedele af den udtørrede vig. Den sidste tredjedel var kun tør nok til, at der kunne gå kreaturer.

»Håbløst«, sagde de fleste

Trods et kæmpe arbejde især med dræningen, der måtte gentages igen og igen, fordi den udtørrede jordbund sank sammen, så rørerne måtte lægges om, var projektet på ingen måde fremtidssikret.

Karstoft Beck nåede dog at få nogle år med god avl af bl.a. roefrø, før han døde i 1960, men hans arbejdsindsats stod overhovedet ikke mål med udbyttet. Hans søn, proprietær Niels Beck, understreger da også i dag, at det var selve udfordringen, som fascinerede hans far. Når de andre bønder i Eltang sagde, at det var håbløst at blive ved, så forstærkede det bare energien hos den stædige Karstoft Beck. Sådan en mand var han.



Resterne af dæmningen ligger i dag ved indsejlingen til den idylliske, lavvandede fjordarm. Dæmningen udgår fra Hovens Spejdercenter på nordsiden, hvor danske drenge- og pigespejdere siden 1947 har hygget sig med alskens friluftaktiviteter. Billedet er taget fra syd mod nord.

Den tørlagte fjordbund blev imidlertid ikke dyrkningssikker, og den kom aldrig til at give overskud.

Som tiden gik, satte terrænet sig mere og mere. Op gennem 1960'erne og 1970'erne blev det stadig mere besværligt at fravryste den inddæmmede vig en rimelig høst. Til slut lå drænrørerne blot 30 centimeter under overfladen, da katastrofen indtraf.

Afslutningen kom ganske brat og uventet. Mellem jul og nytår 1978

blæste det op med en østenstorm, og den blev så voldsom, at bølgerne brød gennem dæmningen. Inden nogen nåede at reagere, var hele den gamle vig atter oversvømmet med fjordens salte vand.

Men midt i denne håbløse situation var der et lyspunkt. For første – og sidste – gang var der penge at hente for ejerne af vigen. Endda en ganske pæn sum.

Det forholdt sig således, at om-

kring 1970 havde Kolding Oplands Højspændingsforsyning (KOH) fået lov til at føre et jordkabel fra Drejens over dæmningen til spejderhytterne ved Hovens Odde. Tilladelsen var der ingen tvivl om, men KOH havde gravet kablet ned i den side af dæmningen, som vendte ud mod fjorden, og kun i en meters dybde. Lodsejerne gjorde nu gældende, at det havde svækket dæmningen på afgørende vis.

Ved en retssag blev KOH dømt til at betale lodsejerne en erstatning på ca. 300.000 kr.

Eltang Vig-udtørringen kom derudover aldrig til at give det store udbytte. Tværtimod havde projektet påført sine ejere store udgifter, så da dæmningen brød sammen, var der ikke stemning for at reparere den. Den daværende formand for landvindingslaget, proprietær Niels Beck, havde ingen sentimentale følelser for sin fars store indsats. I dag siger han:

»Man kan ikke sige, at Eltang Vig har været nogen særlig god forretning, men den kunne dog give græs til 50-60 kreaturer om sommeren. En retablering vil dog være utænkelig både økonomisk og landskabsmæssig. Eltang Vig ligger nu hen som et smukt naturområde.«

KILDER

Boserup, Tove: Eltangvig. Opgave på Kolding Seminarium 1956. Kolding Stadsarkiv.

Dahlgren, Inger & Jørgen Fønsskov: Landsbyen Nr. Bjert i 1900-tallet. Kolding Stadsarkiv 2005.

Englert, Anton: Large Cargo Vessels in Danish Waters AD 1000-1250. Dissertation. Universität Kiel 2000.

Forfatterens besøg på lokaliteten, 30. juni 2005 og 28. august 2009 (fotos).

Hedeselskabets Tidsskrift, nr. 20, 46. årg. 1926.

Müller, S.: Bopladsfundene. Den romerske tid. Arb. F. Nord. Oldk. og Hist. 1906.

Skov, Sigvard: Et middelalderligt skibsfund fra Eltang Vig. KUML 1952.

Statens Landvindingsudvalg, j.nr. 143. Rigsarkivet.

Statens Landvindingsudvalg, j.nr. 519. Rigsarkivet.

Fuglelivet i dag

Med tilladelse fra Dansk Ornitologisk Forening bringes her et uddrag af DOF-basen, der rummer et meget stort antal fugleobservationer fra alle betydningsfulde fuglelokaliteter i landet. Ønskes der en detaljeret og aktuel status for fuglelivet ved Eltang Vig, så brug dette link: www.dofbasen.dk

Herunder ses en oversigt over de 69 fuglearter, som er registreret fra **Eltang Vig**, pr. 11. juli 2010. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Rødstrubet Lom	(2/2)	Lille Skallesluger	(1/3)	Hættemåge	(3/41)	Sangdrossel	(2/20)
Lille Lappedykker	(81/3520)	Toppet Skallesluger	(30/214)	Stormmåge	(2/193)	Misteldrossel	(3/26)
Toppet Lappedykker	(14/96)	Stor Skallesluger	(7/28)	Sølvmåge	(1/1)	Gransanger	(2/3)
Gråstrubet Lappedykker	(1/1)	Rørhøg	(3/3)	Svartbag	(10/17)	Løvsanger	(1/8)
Skarv	(18/193)	Duehøg	(1/1)	Splitterne	(1/1)	Halemejse	(3/14)
Fiskehejre	(56/1115)	Spurvehøg	(2/2)	Fjordterne	(1/4)	Topmejse	(1/1)
Knopsvane	(59/1780)	Musvåge	(10/29)	Havterne	(2/16)	Stor Tornskade	(1/1)
Sangsvane	(2/4)	Tårnfalk	(2/2)	Ringdue	(2/187)	Ravn	(3/7)
Blisgås	(2/10)	Vandrefalk	(1/1)	Isfugl	(13/16)	Bogfinke	(2/130)
Grågås	(2/60)	Fasan	(1/1)	Grønspætte	(1/1)	Kvækerfinke	(3/650)
Gravand	(14/41)	Vandrikse	(4/5)	Sanglærke	(1/4)	Grønirisk	(2/53)
Krikand	(2/11)	Blishøne	(36/1429)	Landsvale	(1/3)	Stillits	(1/40)
Gråand	(23/131)	Strandskade	(4/13)	Engpiber	(1/12)	Tornirisk	(1/10)
Taffeland	(3/28)	Vibe	(2/48)	Silkehale	(1/1)	Dompap	(1/3)
Troldand	(19/919)	Dobbeltbekkasin	(2/3)	Nattergal	(1/1)	Gulspurv	(1/2)
Bjergand	(1/1)	Storspove	(1/1)	Rødstjert	(1/2)	Rørspurv	(2/16)
Hvinand	(25/299)	Hvidklire	(2/9)	Stenpikker	(1/1)		
		Mudderklire	(3/13)	Sjagger	(1/40)		

TBU 25/22: Gudsø Vig – Hulskov – Hovens Skov – Eltang Vig-området (incl. Krabborre og Kidholme)

Floraen på strandengene langs Gudsø Vig er ikke nærmere undersøgt. Ved Hovens Skov er der tidligere (1951) set overgangssamfund mellem strandenge og rigkær med tæppegræs, strand- og kær-trehage, rødbrun kog-leaks, vibefedt, kær-, næb- og loppe-star samt den tueformede var. *recta* af alm. star.

I Hovens Skov indgår smukke bøgeskovspartier, men skovens sammensætning kendes i øvrigt ikke nærmere. Floraen er dårligt kendt, men vides at omfatte kristtorn, skov- og den sjældne tyndakset star, skovpad-derok, skovgøgelilje, rederod og høgeurt-arterne *Hieracium sub-austrinum*, *H. marginelliceps*, *H. fioniae* og *H. ornatum*.

I skræntskoven Hulskov ved nordvestenden af Eltang Vig er

fundet fjerknopurt, dansk in-gefær, smuk perikum, skovbyg, tidlig skovhejre, hundekvik, bleg og mellembredt star, druemunke, aksrapunsel, skovgøgelilje, bjerg-ærenpris, rosendueurt og opret hønsetarm (sidstnævnte langs skovveje).

Eltang Vig er en arm af Lillebælt, der var inddiget og afvandet, indtil dæmningen for få år siden blev gennembrudt og området atter dækket af havvand. Ved havets generobring er Eltang Vig atter blevet til en usædvanligt smuk fjordarm omgivet af kupe-ret terræn med skove og dyrkede marker.

Ved bredden findes nu »juvenile« tagrørssumpe med strandasters, strandkogleaks, spyd- og strand-mælde, sandkryb, alm. kvik, rørgræs, enskælet sumpstrå, strandtrehage, harrilgræs og kærsvinemælk. Under indtryk af områdets nuværende land-skabelige skønhed ville det være

ønskeligt, om området nu kunne bevares som en fjordarm. Også som biologisk undersøgelsesom-råde har det værdi.

På strandengene (der altså hele tiden har henligget som sådanne) øst for diget og i de ledsagende strandrørsumpe vok-ser bl. a. strandkogleaks, kveller, strandasters, sandkryb, strand-trehage, harrilgræs, krybhvene, strandsvingel, strandvejbred, langstillet havgræs, ager-svi-nemælk, spyd- og strandmælde, strandannelgræs og kødet hin-deknæ.

Ved Elvig Høj er der næsten 30 meter høje og stejle, skovklædte skrænter ud mod Lillebælt. Vig-tige arter i bundfloraen er ved-bend, skovstilkaks, druemunke, ramsløg og fingerstar foruden aksrapunsel og bjergperikum. Skovskrænterne kendetegnes ved en rigdom af høgeurt-arter (*Hieracium fioniae*, *H. marginel-liceps*, *H. sagittatum*, *H. greis-*

dalense, *H. pseudanfractum*, *H. subaustrium* og *H. chrysoprasium* var. *polyphyllum*).

Om den lille ø Krabborre i Gudsø Vig foreligger oplysninger ikke. – På Kidholm(e) voksede tidligere †hasselurt, †pebertræ og †rosen-katost, formodentlig efterkom-mere fra dyrkning (Wiinstedt 1929).

Foreløbig lokalitetskode, Gudsø Vigs strandenge og enge: +/o V-KV-K II O

do. Hovens Skov: + S II O

do. Hulskov: + S II O

do. Eltang Vig: + K-KV II robust lokalitet

do. Elvig Høj: + S II sårbar lo-kalitet

do. Krabborre: o K IV O

do. Kidholm(e): bl.a. o K-S IV O

Kilder: se Gravesen 1986.